

Systemy Nasienne OECD dla kwalifikacji odmianowej materiału siewnego znajdującego się w obrocie międzynarodowym

I. Informacje ogólne.

Konwencja o Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) została sporządzona w Paryżu w dniu 14 grudnia 1960 r. OECD jest międzynarodową rządową organizacją gospodarczą, skupiającą państwa wysoko rozwinięte.

Rzeczpospolita Polska jest pełnoprawnym członkiem OECD od 1996 r. - w dniu 27 września 1996 r. uchwalona została ustawa o ratyfikacji Konwencji o OECD.

W obrębie OECD funkcjonują tzw. Systemy Nasienne OECD kwalifikacji odmianowej materiału siewnego znajdującego się w obrocie międzynarodowym. Systemy te, ujednolicają zasady wytwarzania i jakości materiału siewnego umożliwiając swobodny obrót międzynarodowy.

Oprócz państw członkowskich, do stosowania poszczególnych systemów OECD są dopuszczane państwa rozwijające się po spełnieniu odpowiednich wymagań.

Polska rozpoczęła korzystanie z Systemów Nasiennych OECD od roku 1964 od Systemu dla traw i roślin motylkowatych oraz roślin krzyżowych, innych gatunków roślin oleistych i włóknistych – 28.07.1964 r., następnie dla buraka cukrowego i pastewnego – od 1970 r., dla roślin zbożowych – od 1980 r. i dla kukurydzy i sorga – 28.05.1997 r.

Obecnie funkcjonuje System dla materiału siewnego:

1. Roślin motylkowych.
2. Roślin krzyżowych oraz innych gatunków roślin oleistych i włóknistych.
3. Roślin zbożowych.
4. Buraka.
5. Kukurydzy.
6. Sorga.
7. Koniczyny podziemnej i podobnych gatunków.
8. Warzywnych.

Podstawą funkcjonowania Systemów Nasiennych OECD jest Decyzja Rady rewidująca Systemy Nasienne OECD dla Kwalifikacji Odmianowej lub Kontroli Materiału siewnego C(2000)146 Final z 28 września 2000 roku z późniejszymi zmianami. Poszczególne załączniki do decyzji dotyczą:

Załącznik 1 – Podstawowe zasady.

Załącznik 2 – Metody działania.

Załącznik 3 – Procedury dla nowych państw przystępujących do jednego lub kilku systemów.

Załącznik 4 – Lista państw korzystających z poszczególnych Systemów.

Załącznik 5 – Przepisy i eksperymenty oparte na derogacjach.

Zasady i Przepisy podzielone są na Sekcję A i Sekcję B. Sekcja A zawiera przepisy wspólne dla wszystkich systemów, a Sekcja B zawiera VIII załączników stanowiących przepisy dla poszczególnych systemów.

Ponadto w ramach Systemów Nasiennych opracowane zostały Dobrowolne Przewodniki:

1. Ocena tożsamości (poletkowa) i ocena polowa plantacji nasiennych.
2. Reprodukacja poza granicami kraju.
3. Autoryzacja niektórych czynność dotyczących oceny materiału siewnego.

Wszystkie informacje o Systemach Nasiennych OECD znajdują się na stronie internetowej: <http://www.oecd.org/tad/code/seeds.htm>.

Sekretariat OECD publikuje Listę odmian dopuszczonych do oceny materiału siewnego zgodnie z Systemami Nasiennymi OECD. Lista ta publikowana jest na stronie internetowej OECD <http://www.oecd.org/tad/code/oecd-list-of-varieties-eligible-for-certification.htm>.

Na stronie internetowej funkcjonuje wyszukiwarka odmian: <http://www.niab.com/oecdv2/>.

W celu zgłoszenia odmiany na Listę OECD musi być ona zarejestrowana przynajmniej w jednym z państw uczestniczącym w dowolnym systemie. Odmiany na Listę OECD zgłasza Upoważniony Urząd kraju rejestracji odmiany na wniosek hodowcy lub zachowującego odmianę. Zgłoszenie na Listę odmian OECD jest dobrowolne i bezpłatne.

Z Systemów Nasiennych OECD korzysta ponad 60 państw z całego świata.

Każde państwo ma wyznaczony tzw. Upoważniony Urząd odpowiedzialny za funkcjonowanie i stosowanie poszczególnych systemów, w tym za kontakt z Sekretariatem OECD oraz innymi Upoważnionymi Urzędami. W Polsce funkcję Upoważnionego Urzędu pełni Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Lista Upoważnionych Urzędów znajduje się na stronie internetowej: <http://www.oecd.org/tad/code/oecd-seed-scheme-list-of-national-designated-authorities.pdf>

Natomiast lista systemów dla poszczególnych państw dostępna jest na stronie:

<http://www.oecd.org/tad/code/Updated%20IB%20260116%20-%20List%20of%20countries%20participating%20in%20the%20OECD%20Seed%20Schemes.pdf>.

Wszystkie przepisy i zmiany do przepisów obowiązujących w ramach Systemów Nasiennych OECD dyskutowane i ustalane są na spotkaniach Technicznej Grupy Roboczej (TWG) ds. Systemów Nasiennych OECD (spotkania odbywają się 2 razy do roku). TWG rekomenduje propozycje przepisów i zmian do zatwierdzenia przez Coroczne Spotkanie Przedstawicieli Upoważnionych Urzędów. TWG powołuje również tzw. *ad hoc* grupy robocze. Grupy

te zajmują się przygotowaniem materiałów w danych obszarach do dyskusji na spotkaniach TWG.

Obecnie pracują: grupa robocza ds. etykietowania, grupa ds. spraw wykorzystania metod biotechnologicznych (BMT) przy rejestracji i ocenie tożsamości, grupa robocza ds. przerobu materiału siewnego po zakończonej ocenie polowej, grupa ds. oceny polowej materiału siewnego odmian mieszańcowych zbóż. W pracach tych grup uczestniczą państwa zainteresowane danym obszarem.

II. Zgłaszanie w Polsce odmian na Listę OECD.

Odmiana może być zgłoszona na Listę OECD jeżeli jest wpisana do Krajowego Rejestru.

Odmiany na listę OECD zgłaszane są przez hodowcę lub zachowującego odmianę do Departamentu Klimatu i Środowiska Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które jest Upoważnionym Urzędem w ramach Systemów Nasiennych OECD.

Zgłoszenie zawiera nazwę odmiany, nazwę hodowcy bądź zachowującego odmianę oraz informacje szczegółowe podane przy użyciu właściwych kodów zawartych na Liście OECD

Key to symbols used in the classification of varieties

a	Apomictic	u	Use fodder	N	Row number 4
b	Hybrid	y	Use oil	O	Row number 4 & 6
d	Inbred	A	Use sugar	P	Row number 6
e	Diploid 2n	B	<i>Avena strigosa</i> Schreb.	Q	Cotyledon green
f	Tetraploid 4n	C	Season spring	R	Cotyledon yellow
g	2n + 4n	D	Season winter	S	<i>Festuca duruiscula</i>
h	2n x 2n	E	Season spring & winter	T	<i>Festuca tenuifolia</i>
j	2n x 2n + 4n	F	Flavour bitter	U	var. <i>fallax</i>
k	2n x 2n x 4n	G	Flavour sweet	V	var. <i>trichophylla</i>
m	2n x 4n	H	Leaf size small	W	Westerwold
n	4n x 4n	I	Leaf size intermediate	X	Rhizomes absent
q	Use agriculture	J	Leaf size large	Y	Rhizomes slender
r	Use agriculture & turf	K	Leaf size very large (Ladino type)	Z	Rhizomes strong
s	Use turf	L	Row number 2	*	Local Variety
t	Use fibre	M	<i>Avena nuda</i> L.	#	For deletion next year

Zgłoszenie odmian na listę nie wymaga opłaty.

Lista odmian OECD aktualizowana jest raz do roku - jesienią. Aktualizacja obejmuje dodanie nowych odmian, skreślenie odmian, zmianę zachowującego lub hodowcy.

Odmiany mogą być dodawane również poza terminem wyznaczonym przez Sekretariat OECD w sytuacji gdy jest to wymuszone zobowiązaniami handlowymi.

III. Wytwarzanie materiału siewnego zgodnie z przepisami OECD na terytorium Polski.

Partia materiału siewnego wytworzona zgodnie z właściwym systemem nasiennym OECD w obrocie międzynarodowym powinna być zaopatrzona w certyfikat kwalifikacji polowej OECD, etykietę OECD w kolorze właściwym dla danego stopnia kwalifikacji, świadectwo jakości wystawione przez urzędowe laboratorium danego państwa. Jest to w większości przypadków Certyfikat ISTA (International Seed Testing Association) tzw. Orange lub Certyfikat AOSA (Association of Official Seed Analysts) lub certyfikat jakości wystawiony przez urzędowe laboratorium (certyfikat ten powinien zawierać informacje takie jakie są na certyfikacie ISTA).

Polska korzysta z następujących Systemów Nasiennych OECD:

- System dla materiału siewnego traw i roślin motylkowych.
- System dla materiału siewnego roślin krzyżowych oraz innych gatunków roślin oleistych i włóknistych.
- System dla materiału siewnego roślin zbożowych.
- System dla materiału siewnego buraka.
- System dla materiału siewnego kukurydzy.

Wymagania dotyczące wytwarzania i jakości materiału siewnego opisane w poszczególnych systemach Nasiennych OECD są uznawane za równoważne z wymaganiami zawartymi w poszczególnych dyrektywach marketingowych, obowiązujących w UE (a tym samym w Polsce) na podstawie decyzji Rady z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie równoważności inspekcji polowych stosowanych w państwach trzecich w uprawach nasiennych roślin uprawnych oraz w sprawie równoważności materiału siewnego wyprodukowanego w państwach trzecich.

Oznacza to, że dla odmian roślin rolniczych ocenianych zgodnie z systemem OECD można stosować wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin.

Oceny materiału siewnego zgodnie z Systemami Nasiennymi OECD dokonuje się:

- 1) dla odmian znajdujących się na Liście Odmian OECD,
- 2) zgodnie z derogacją dla odmian znajdujących się w badaniach rejestrowych.

Ocena dla odmian znajdujących się na Liście Odmian OECD.

1. Jeżeli odmiana znajduje się wyłącznie na Liście Odmian OECD – nie jest zarejestrowana w rejestrze krajowym ani też we wspólnotowym katalogu UE ma wówczas miejsce tzw. reprodukcja materiału siewnego do Państw Trzecich.

W tym przypadku do wniosku o ocenę polową dołącza się dokumenty, zgodnie z art. 36 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, a następnie podlega on ocenie zgodnie z właściwym systemem Nasiennym OECD.

2 Dokumenty wymagane przez Systemy Nasienne OECD mogą być również wystawione w przypadku gdy odmiana jest na Liście Odmian OECD oraz jest w rejestrze krajowym bądź we wspólnotowym katalogu UE a nabywca materiału siewnego zawrze taki wymóg w umowie z prowadzącym obrót wytwarzającym ten materiał. (Należy jednak pamiętać, że w obrocie na obszarze Unii Europejskiej powinien znajdować się materiał siewny zaopatrzony w etykiety, które zawierają informacje wymagane przez poszczególne dyrektywy marketingowe).

a) w takiej sytuacji wnioskodawca składa wniosek do oceny polowej z zaznaczeniem, że chce aby cała ocena (polowa, laboratoryjna) odbyła się wg systemu OECD. Fakt ten też należy odnotowywać na świadectwie oceny polowej, pod warunkiem dopełnienia wymagań wynikających z przesyłania prób do oceny tożsamości. Próbę materiału siewnego do oceny jakościowej pobiera upoważniony próbobiorca ISTA, przekazuje ją do Laboratorium Oceny Nasion posiadającego akredytację ISTA, które po ocenie wydaje stosowne dokumenty.

b) w przypadku, gdy wnioskodawca nie zadeklarował podczas składania wniosku, że chce mieć pełną dokumentację wg systemów OECD a tylko ocenę polową plantacji, obowiązany jest on dopełnić wymagań związanych z przesłaniem próby do oceny tożsamości i jeżeli plantacja spełnia wymagania, na świadectwie oceny polowej powinna znaleźć się adnotacja, że oceny dokonano zgodnie z OECD. Ocenę laboratoryjną przeprowadza się wówczas wg systemu krajowego i zakwalifikowany materiał siewny zaopatruje się w etykiety krajowe.

c) jeżeli w ww. przypadku po ocenie laboratoryjnej lub gdy ocena polowa nie była oznaczona jako ocena „OECD”, wnioskodawca zadeklaruje potrzebę posiadania pełnej dokumentacji OECD, wówczas musi nastąpić ponowne próbobranie przez próbobiorcę ISTA i ponowna ocena laboratoryjna w akredytowanym przez ISTA Laboratorium Oceny Nasion ISTA, które po dokonaniu oceny może wydać świadectwo ISTA (Orange) oraz etykiety OECD, natomiast wymagany certyfikat kwalifikacji polowej OECD może być wystawiony na podstawie krajowego świadectwa oceny polowej.

Derogacja dla odmian znajdujących się w badaniach rejestrowych.

W drodze odstępstwa materiał siewny odmiany znajdującej się w badaniach rejestrowych może zostać przyjęty do oceny polowej i laboratoryjnej.

Wniosek taki jest składany:

- a) przez hodowcę – w przypadku gdy ocena ma miejsce w kraju gdzie odmiana jest zgłoszona do badań;
- b) przez podmiot prowadzący obrót po uzyskaniu zgody Upoważnionego Urzędu kraju gdzie prowadzone są badania rejestrowe – w przypadku gdy rozmnażanie nie odbywa się w tym kraju.

Ocena w obu ww. przypadkach odbywa się tak jak dla odmian zarejestrowanych – znajdujących się na Liście Odmian OECD, w kategorii i stopniu kwalifikacji, takim jaki jest podany na wniosku o ocenę.

Tożsamość odmianowa w trakcie oceny polowej weryfikowana jest na podstawie tymczasowego opisu odmiany pochodzącego z urzędu odpowiedzialnego za jej badanie w celu rejestracji.

Wszystkie dokumenty dotyczące oceny tzn. certyfikat kwalifikacji polowej, świadectwo oceny jakości i etykiety OECD wydawane są po wpisaniu odmiany do rejestru oraz zgłoszeniu jej na Listę Odmian OECD.

Przed zarejestrowaniem odmiany - materiał siewny takiej odmiany nie może znajdować się w obrocie.

W przypadku gdy ocena polowa ma miejsce w innym kraju niż kraj badań rejestrowych po ocenie polowej mogą zostać wydane szare etykiety z adnotacją – „Nasiona niezakwalifikowane ostatecznie – odmiana znajduje się w badaniach rejestrowych”.

IV. Wytwarzanie materiału siewnego zgodnie z przepisami OECD w państwie trzecim.

W przypadku eksportu materiału siewnego do państwa trzeciego podmiot zlecający reprodukcję (hodowca, zachowujący odmianę,) przekazuje do Upoważnionego Urzędu kraju rejestracji odmiany wniosek o tzw. reprodukcję poza granicami kraju. Wniosek zostaje przez ten Urząd przekazany do Upoważnionego Urzędu państwa, w którym ma mieć miejsce reprodukcja materiału siewnego. Wniosek tzw. zgoda - „multiplication agreement” zawiera następujące informacje :

Name and address
of breeder or his
national representative:

Name and address
of representative
of multiplication enterprise

Species:

Variety:

Category:

Lot number:

Contracted area:

First harvest year:

Weight of lot:

Numbers of harvest allowed

Category of seed to be
harvested:

Special condition: (np. EU equivalence for field inspection)

GMO (No or Yes)

Przekazanie ww. informacji przez Upoważniony Urząd kraju rejestracji jest podstawą do oceny materiału siewnego zgodnie z Systemami Nasiennymi OECD.

Materiał siewny pochodzący z reprodukcji w państwie trzecim zgodnie z Systemami Nasiennymi OECD może być reeksportowany z pełną dokumentacją OECD (Certyfikat oceny polowej, etykieta OECD i świadectwo jakości) lub jako materiał nieostatecznie zakwalifikowany zaopatrzony w szare etykiety OECD.

Jeśli podmiot zlecający tzw. reprodukcję OECD w państwie trzecim chce ten materiał siewny wprowadzić do obrotu na obszarze Unii Europejskiej musi pamiętać o tym, że reprodukcja ta może mieć miejsce w państwie trzecim posiadającym tzw. równoważność na kwalifikację

polową dla danej grupy roślin zgodnie z Decyzją Rady z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie równoważności inspekcji polowych stosowanych w państwach trzecich w uprawach nasiennych roślin uprawnych oraz w sprawie równoważności materiału siewnego wyprodukowanego w państwach trzecich.

Ponadto, może to być wyłącznie materiał siewny odmiany zarejestrowanej we wspólnotowym katalogu odmian lub rejestrze krajowym państwa członkowskiego, zaetykietowany zgodnie z przepisami UE.